

PTA VOOR 3 MAVOXL

Schooljaar 2026-2027

september 2026

INHOUDSOPGAVE

HERKANSINGSREGELING	2
LEERJAAR 3	2
LEERJAAR 4	3
AARDRIJKSKUNDE	5
BIOLOGIE.....	8
CKV.....	9
LICHAMELIJKE OPVOEDING 1.....	17
LICHAMELIJKE OPVOEDING 2.....	21
LOB.....	24
MAATSCHAPPIJLEER	27
MAATSCHAPPELIJKE STAGE.....	31
MAVO TO DO	33
NEDERLANDS	36
NASK 1	37
REKENVAARDIGHEID	40

HERKANSINGSREGELING

Voor klas 3 en 4 geldt de herkansingsregeling zoals die hierna beschreven staat. Uitgezonderd zijn ma-1 en ckv in leerjaar 3, deze vakken hebben een eigen herkansingsregeling.

In het algemeen geldt dat:

- deze regeling uitsluitend gaat over schoolexamentoetsen;
- het hoogste cijfer telt;
- je ook toetsen waar een voldoende voor gehaald is, mag herkansen;
- de herkansingen georganiseerd worden door het examensecretariaat. Deze communiceert naar ouders en leerlingen over het tijdstip van de herkansingen. Je bent zelf verantwoordelijk voor jouw inschrijving;
- de toetsen van LO-1 in alle afdelingen herkansbaar zijn.

Als je bij een herkansingsmoment ongeoorloofd afwezig bent, verlies je je recht op herkansing

Leerjaar 3

- Je mag maximaal drie SE-toetsen uit leerjaar 3 herkansen.
- Alle soorten toetsen kunnen worden herkanst, behalve werkstukken en de praktische opdrachten in 3B en 3K en de toetsen van LO-2 in de mavo.
- De handelingsdelen bij de vakken LO-1 en biologie mogen herkanst worden.
- Herkansingen van schoolexamens uit klas 3 worden afgewikkeld binnen dat schooljaar, uitgezonderd de schoolexamens uit de eindtoetsweek. De herkansingen vinden plaats in de week voor de eindtoetsweek. Hier kunnen maximaal twee herkansingen gedaan worden.
- De derde herkansing kan gedaan worden uit de SE-toetsen uit de eindtoetsweek en vindt plaats in de eerste periode van leerjaar 4.
- De derde herkansing kan gedaan worden uit de schoolexamens in de eindtoetsweek. Er mag van deze schoolexamens maximaal één schoolexamen herkanst worden in de eerste periode in leerjaar 4.
- NB: schooljaar 2026-2027 kent een overgangsregeling voor 4BK; je mag 2 SE-toetsen uit leerjaar 3 herkansen tijdens het herkansingsmoment in november 2026.

Maatschappijleer-1

Dit vak heeft een eigen herkansingsregeling:

- Je kunt de afzonderlijke SE's die herkansbaar zijn herkansen in leerjaar 3 en het SE uit de eindtoetsweek in de eerste periode van leerjaar 4.
- Je mag in leerjaar 4 de herkansingsopdracht maken. Dit is een grote opdracht, waarvoor je één cijfer krijgt. Dit cijfer wordt je nieuwe eindcijfer als het hoger is dan je eerdere eindcijfer. Scoor je lager, blijft je eindcijfer van leerjaar 3 staan
- Je mag deze herkansingsopdracht maken in leerjaar 4 als je een ONVOLDOENDE eindcijfer aan het einde van leerjaar 3 hebt.
- Je mag deze herkansingsopdracht ook maken als je een VOLDOENDE eindcijfer aan het einde van leerjaar 3 hebt. Hierdoor kun je wellicht een compensatiepunt halen.

CKV

Dit vak heeft een eigen herkansingsregeling:

Als je voor de eindbeoordeling van het vak CKV in leerjaar drie nog geen (v) voldoende staat voor het overgangsrapport, moet je een of meerdere opdrachten herkansen totdat je een voldoende voor het gehele vak staat. Deze herkansingen vinden allen plaats in het derde leerjaar.

Leerjaar 4

In 4 vmbo-basis en 4 vmbo-kader:

- Je mag maximaal drie SE-toetsen uit leerjaar 4 herkansen
- Alle soorten toetsen kunnen worden herkanst, behalve werkstukken en de toetsen van LO-2 in de mavo.
- Van schoolexamens van start leerjaar 4 t/m de kerstvakantie mag je één herkansing doen: deze vindt plaats in januari 2027.
- Van schoolexamens tussen de kerstvakantie en de voorjaarsvakantie mag een leerling één herkansing doen: deze vinden plaats in maart 2027.
- Van de schoolexamens tussen de voorjaarsvakantie en 1 april 2027 mag een leerling één herkansing doen. Deze vindt uiterlijk plaats op 9 april 2027.

Schoolexamens eindtoetsweek leerjaar 3	2 herkansingen afname november 2026
Schoolexamens tot aan kerstvakantie leerjaar 4	1 herkansing afname januari 2027
Schoolexamens tussen kerstvakantie en voorjaarsvakantie leerjaar 4	1 herkansing afname maart 2027
Schoolexamens tussen voorjaarsvakantie en 1 april 2027 leerjaar 4	1 herkansing afname uiterlijk 9 april 2027

In 4 mavoXL:

- Je mag maximaal drie SE-toetsen uit leerjaar 4 herkansen.
- Alle soorten toetsen kunnen worden herkanst, behalve werkstukken, de discussie bij het vak Nederlands en de toetsen van LO-2 in de mavo.
- Van schoolexamens tot en met SE-week 1 mag je één herkansing doen: deze vindt plaats januari 2027.
- Van schoolexamens tussen SE-week 1 en de voorjaarsvakantie mag je één herkansing doen: deze vinden plaats in maart 2027.
- Van de schoolexamens tussen de voorjaarsvakantie en 1 april 2027 mag je één herkansing doen. Deze vindt uiterlijk plaats op 9 april 2027.

Schoolexamens eindtoetsweek leerjaar 3	1 herkansing afname november 2026
Schoolexamens tot en met SE-week 1 leerjaar 4	1 herkansing afname januari 2027
Schoolexamens tussen SE-week1 en voorjaarsvakantie leerjaar 4	1 herkansing afname maart 2027
Schoolexamens tussen voorjaarsvakantie en 1 april 2027 leerjaar 4	1 herkansing afname uiterlijk 9 april 2027

Wat doen we met PTA-cijfers als je leerjaar 4 opnieuw doet?

Je doet dit jaar elke schoolexamentoets: als het resultaat nu hoger is dan dat van de toets vorig jaar, dan zetten we dat cijfer in Magister. Als het cijfer lager is dan dat van vorig jaar, dan zetten we het cijfer van vorig jaar in Magister. Dit geldt alleen als bij een schoolexamen de afgetoetste kerndoelen overeenkomen met de kerndoelen van het betreffende schoolexamen van vorig schooljaar.

AARDRIJKSKUNDE

3M AARDRIJKSKUNDE		2026-2027		AK 0131
1. Periode 2. E-NR 3. Eindtermen 4. SE/CE	Wat moet je kennen en kunnen?	1. Met welk boek/methode 2. Welk hoofdstuk/thema 3. Wat ga je hiervoor doen?	1. Toetsvorm 2. Weging 3. Tijd 4. Inleverdatum 5. Herkansing? 6. Digitaal?	
1. periode 2 2.E1 3.AK/K/ 3, 7.13, 7.14,7.15 AK/V/4.25 4.SE	De kandidaat kan regionale verschillen in welvaart in Nederland beschrijven en verklaren. De kandidaat kan verschillen tussen meer en minder welvarende wijken en voorstellen voor verbetering van de woon- en leefomstandigheden in de eigen regio beschrijven De kandidaat kan een aantal vakvaardigheden toepassen die bijdragen tot de ontwikkeling van het eigen leervermogen. Bij het bestuderen van gebieden, aardrijkskundige verschijnselen en vraagstukken kan de kandidaat in dat verband: – verschillende typen aardrijkskundige vragen herkennen en formuleren; – aardrijkskundige werkwijzen toepassen; – gebruik maken van verschillende soorten kaarten en kaartvaardigheden, luchtfoto's en satellietbeelden – informatie ordenen, analyseren en daarover conclusies trekken; – eenvoudig aardrijkskundig onderzoek van beperkte omvang in de eigen omgeving uitvoeren over thematieken die aansluiten bij de inhoud van de exameneenheden K/4 tot en met K/9; – een standpunt innemen en beargumenteren. De kandidaat kan regionale verschillen in welvaart in een buiten-Europese macroregio en een contrasterende macroregio elders in de wereld beschrijven en verklaren en de situatie in beide gebieden vergelijken. De kandidaat kan de vicieuze cirkel tussen armoede, honger en gezondheid in een buiten-Europese macroregio beschrijven en verklaren en maatregelen ter verbetering van de situatie beschrijven.	1. De geo Vmbo-kgt leerboek jaar 3 hoofdstuk 1 paragraaf 1, 2 en 3 + casus Arm en Rijk in Ogoniland De kandidaat maakt een proefwerk waarbij een aantal vragen zal worden gesteld over de paragrafen die genoemd zijn, onderdeel van deze toets zal zijn dat de leerlingen een aantal vragen moeten beantwoorden over een casus waarbij arm en rijk in de gezondheidszorg centraal staat	1. PW 2.2x 3.40 min 4.November 5.ja 6.nee	

1. periode 3 2.E2 3.AK/K/3, 5.7, 5.8, 5.9 AK/V/2.23 4.SE	De kandidaat kan het gebruik van energie in de eigen regio beschrijven en verklaren en maatregelen voor een duurzamer gebruik van energie en de effecten ervan beschrijven De kandidaat kan het gebruik van energie en de gevolgen ervan voor Nederland en een contrasterende regio elders in Europa beschrijven en verklaren en maatregelen voor een duurzamer energiegebruik en de effecten ervan beschrijven en de situatie in beide gebieden vergelijken. De kandidaat kan het gebruik van energie en de gevolgen ervan in een buiten-Europese macroregio beschrijven en verklaren en maatregelen voor een duurzamer gebruik van energie en de effecten ervan beschrijven. De kandidaat kan de verhouding tussen de verschillende gebruikte bronnen van energie in een buiten-Europese macroregio beschrijven en de voor- en nadelen van die energiebronnen beschrijven. De kandidaat kan een aantal vakvaardigheden toepassen die bijdragen tot de ontwikkeling van het eigen leervermogen. Bij het bestuderen van gebieden, aardrijkskundige verschijnselen en vraagstukken kan de kandidaat in dat verband: – verschillende typen aardrijkskundige vragen herkennen en formuleren; – aardrijkskundige werkwijzen toepassen; – gebruik maken van verschillende soorten kaarten en kaartvaardigheden, luchtfoto's en satellietbeelden – informatie ordenen, analyseren en daarover conclusies trekken; – eenvoudig aardrijkskundig onderzoek van beperkte omvang in de eigen omgeving uitvoeren over thematieken die aansluiten bij de inhoud van de exameneenheden K/4 tot en met K/9; – een standpunt innemen en beargumenteren.	1. De geo Vmbo - kgt leerboek jaar 3 hoofdstuk 2 paragraaf 4,5 en 6 + casus Het Amazonegebied De kandidaat maakt een proefwerk waarbij een aantal vragen zal worden gesteld over de paragrafen die genoemd zijn, onderdeel van de toets zal ook zijn het beantwoorden van enkele vragen over energiegebruik in Brazilië en het gebruik van kernenergie in Frankrijk	1. PW 2.2x 3.40min 4.Maart 5.ja 6.nee
---	--	---	--

1. periode 4 2.E3 3.AK/K/3, 9.19, 9.20, 9.21 AK/V/6.27 4. SE	De kandidaat kan een aantal vakvaardigheden toepassen die bijdragen tot de ontwikkeling van het eigen leervermogen. Bij het bestuderen van gebieden, aardrijkskundige verschijnselen en vraagstukken kan de kandidaat in dat verband: – verschillende typen aardrijkskundige vragen herkennen en formuleren; – aardrijkskundige werkwijzen toepassen; – gebruik maken van verschillende soorten kaarten en kaartvaardigheden, luchtfoto's en satellietbeelden – informatie ordenen, analyseren en daarover conclusies trekken; – eenvoudig aardrijkskundig onderzoek van beperkte omvang in de eigen omgeving uitvoeren over thematieken die aansluiten bij de inhoud van de exameneenheden K/4 tot en met K/9; – een standpunt innemen en beargumenteren. De kandidaat kan verschillende soorten grenzen in de eigen regio beschrijven en verklaren en verbanden leggen met identiteit. De kandidaat kan verschillen in regionale identiteit en de manier waarmee men daarmee omgaat in Nederland en een contrasterende regio elders in Europa, beschrijven en verklaren en de situatie in beide gebieden vergelijken. De kandidaat kan territoriale conflicten in een buiten-Europese macroregio en verklaren en verbanden leggen met grondstoffen en culturele verschillen De kandidaat kan verschillende regionale tegenstellingen in een buiten-Europese macroregio beschrijven en maatregelen ter verbetering van de situatie beschrijven	De geo Vmbo - kgt leerboek jaar 3 hoofdstuk 3 paragraaf 7,8 en 9 + casus het noordpoolgebied De kandidaat maakt een proefwerk waarbij een aantal vragen zal worden gesteld over de paragrafen die genoemd zijn	1. PW 2.2x 3.40min 4.Juli 5.ja 6.nee
Cijfer AK = (E1+E2+E3+E4+E6+E8)X2 + (E5+E7+E9)/15			

BIOLOGIE

3M BIOLOGIE		2026-2027		BI 0191
1. Periode 2. E-NR 3. Eindtermen 4. SE/CE	Wat moet je kennen en kunnen?	1. Met welk boek/methode 2. Welk hoofdstuk/thema 3. Wat ga je hiervoor doen?	1. Toetsvorm 2. Weging 3. Tijd 4. Inleverdatum 5. Herkansing? 6. Digitaal?	
1. 3 2. E1 3. K1, K2, K3, K4, K8, K12 4. SE	Werking en functie van skelet en spieren. Kippenvleugel practicum: gewrichten en bouw en werking van spieren bekijken. Biologische tekening maken.	1. Biologie voor jou 3B 2. H5; stevigheid en beweging 3. Docent geeft uitleg, je kunt aantekeningen maken, opdrachten maken in boek en practicum.	1. PW + PO 2. 1x (PW 80% + PO 20%) 3. 45 minuten 4. PO tijdens les 5. Alleen PW 6. Nee	
1. 3 2. E2 3. K2, K3, K4, K6, K7 4. SE	Ecosysteem met daarin een voedselweb, piramiden, beschrijving van de (a)biotische factoren, milieu, klimaatverandering en duurzaamheid, plattegrond en aanpassingen van planten en dieren aan hun leefomgeving. PO; Leerlingen maken tijdens de les een informatieposter.	1. Biologie voor jou 3B 2. H6 en H7; ecologie en duurzaam leven 3. Docent geeft uitleg, je kunt aantekeningen maken, opdrachten maken in boek en je maakt je PO.	1. PW + PO 2. 1x (PW 50% + PO 50%) 3. PW 45 min, PO 360 min 4. PO tijdens les 5. Alleen PW 6. Nee	
Cijfer BI = (E1 + E2 + E3 + E4 + E5 + E6 + E7) : 7				

3M CKV		2026-2027		Kv1 0416
1. Periode 2. E-NR 3. Eindtermen 4. SE/CE	Wat moet je kennen en kunnen?	1. Met welk boek/methode 2. Welk hoofdstuk/thema 3. Wat ga je hiervoor doen?	1. Toetsvorm 2. Weging 3. Tijd 4. Inleverdatum 5. Herkansing? 6. Digitaal?	
1. 0 t/m 2 2. E1 3. KV/K/1/2/3/4 4. SE	De leerling kan: 1. Een beeld vormen van de eigen culturele en kunstzinnige omgeving en de eigen ervaring(en). 2. Het resultaat daarvan 'presenteren' in een PowerPoint.	1. Geen 2. N.v.t. 3. Individueel maken van een PowerPoint n.a.v. het onderzoek van de eigen culturele en kunstzinnige omgeving en de eigen ervaring(en).	1. PowerPoint 2. 1 3. 18 kernuren 4. ± week 10 5. Nee 6. Ja	
1. 1 2. E2 3. KV/K/2/3/4 4. SE	De leerling kan: 1. Een storyboard maken n.a.v. en zelf bedacht verhaal. 2. Een passend karakter bij het verhaal ontwerpen en maken. 3. Dit alles omzetten in een stopmotionfilm.	1. Geen 2. N.v.t. 3. In groepsvorm bedenken van een verhaal. Daarbij het ontwerpen van karakters, dit verwerken in een storyboard om vervolgens om te zetten in een stopmotionfilm.	1. Storyboard, karakterontwerp en een stopmotionfilm 2. 1 3. 4 kernuren 4. Week 42 5. Nee 6. Ja, deels: stopmotionfilm	

1. 3 2. E3 3. KV/K/1/2/3/4 4. SE	De leerling kan: 1. Een beeld vormen van het culturele en kunstzinnige veld door te kiezen voor en actief deel te nemen aan een kunstzinnige en culturele activiteit die gerelateerd is aan verschillende kunstvakken (beeldende vorming, muziek, dans, drama). 2. Zijn culturele en kunstzinnige ontwikkeling inzichtelijk maken in een kunstdossier en kan daarop reflecteren.	1. Geen 2. N.v.t 3. Deelnemen aan een culturele activiteit Invullen evaluatieformulier Maken van een beeldende verwerking	1. Deelname CA 3 + invullen evaluatieformulier en het maken van een beeldende verwerking. 2. 1 3. ±18 kernuren 4. Week 12/13 en week 24/25 5. Nee 6. Ja, deels: evaluatieformulier
1. 3 en 4 2. E4 3. KV/K/2/3/4 4. SE	De leerling kan: 1. Een beeld vormen van het culturele en kunstzinnige aanbod door te kiezen voor en actief deel te nemen aan twee culturele en kunstzinnige activiteiten die gerelateerd zijn aan verschillende kunstvakken (beeldende vorming, muziek, dans, drama). 2. Tenminste één van de gekozen culturele en kunstzinnige activiteit presenteren op een podium. 3. De culturele en kunstzinnige ontwikkeling inzichtelijk maken en reflecteren op een evaluatieformulier	1. Geen 2. N.v.t. 3. Volgen van 2 workshops en 1 daarvan presenteren op een podium	1. Deelname Kunstendag + invullen evaluatieformulier 2. 1 3. Dagdeel van 4 uur + 1 kernuur evaluatie 4. Week 19/20 5. Nee

			6. Ja, deels: evaluatieformulier
Cijfer CKV = E1, E2, E3 en E4 moeten gemiddeld voldoende afgesloten zijn. Beoordeling is met cijfer en dat wordt aan het einde van het jaar een O, V, of G. In juli mag er een onderdeel herkanst worden (alleen als het werk is gemaakt en onvoldoende is beoordeeld) SE = E1 + E2 + E3 + E4 : 4 = VOLDOENDE (5,5 of hoger) Cijfer tussen 5,5 en 7,0 = voldoende Cijfer vanaf 7,1 = goed			

GESCHIEDENIS

3M		GESCHIEDENIS		2026-2027		Gs 0125	
1. Periode 2. E-NR 3. Eindtermen 4. SE/CE		Wat moet je kennen en kunnen?		1. Met welk boek/methode 2. Welk hoofdstuk/thema 3. Wat ga je hiervoor doen?		1. Toetsvorm 2. Weging 3. Tijd 4. Inleverdatum 5. Herkansing? 6. Digitaal?	
1. 1 2. E1 3. K1,2,3,6 4. SE		Je kan herkennen en beschrijven hoe het proces van industrialisatie de Nederlandse samenleving ingrijpend veranderd heeft vanaf de tweede helft van de 19e eeuw.		1. Memo max 3A 2. H2 3. <u>Leren H2: Nederland als industriële samenleving</u> 1. Je kunt uitleggen waarom België eerder industrialiseerde dan Nederland. 2. Je kunt uitleggen wanneer en waardoor de industrialisatie in Nederland op gang kwam. 3. Je kunt de arbeidsomstandigheden en woonomstandigheden van ondernemers en arbeiders in de 19e eeuw beschrijven. 4. Je kunt uitleggen waarom arbeiders weinig macht hadden en hoe zij toch hun positie probeerden te verbeteren. 5. Je kunt uitleggen door welke nieuwe wetten de situatie van de arbeiders eind 19e eeuw sterk verbeterde. 6. Je kunt een aantal kenmerken noemen van het moderne Nederland rond 1920. 7. Je kunt beschrijven hoe de Nederlandse economie zich na 1945 herstelde.		1. Toets 2. 2 3. 45 min 4. november 5. Ja 6. nee	

		8. Je kunt een aantal gevolgen noemen van de economische groei in Nederland vanaf 1950. 9. Je kunt beschrijven hoe de Nederlandse economie vanaf de jaren 1970 veranderde.	
1. 2 2. E2 3. K1,2,3,9 4. SE	Je kan het ontstaan, verloop en einde van de Koude Oorlog herkennen en beschrijven en aangeven welke oorzaken en gevolgen deze periode voor de wereldpolitiek in het algemeen en voor Europa in het bijzonder heeft gehad.	1. . Memo max 3B 2. H5 3. <u>Leren H5: De Koude Oorlog</u> 1. Je kunt verschillen noemen tussen de Sovjet-Unie en de Verenigde Staten, op politiek-bestuurlijk en economisch gebied. 2. Je kunt beschrijven hoe de Verenigde Staten en de Sovjet-Unie bondgenoten werden tijdens de Tweede Wereldoorlog en welke afspraken zij in 1945 maakten. 3. Je kunt beschrijven hoe Europa verdeeld raakte in twee machtsblokken. 4. Je kunt beschrijven wat de oorzaak en de gevolgen van de Blokkade van Berlijn waren. 5. Je kunt beschrijven dat de wapenwedloop leidde tot een 'koude' oorlog. 6. Je kunt met drie voorbeelden uitleggen dat de Koude Oorlog zich ook buiten Europa afspeelde. 7. Je kunt vijf veranderingen noemen die Gorbatsjov doorvoerde en uitleggen waarom hij dat deed.	1. Toets 2. 2 3. 45 4. januari 5. ja 6. nee

		8. Je kunt beschrijven welke gevolgen de politiek van Gorbatsjov had voor de landen in Oost-Europa. 9. Je kunt uitleggen welke gevolgen het uiteenvallen van de Sovjet-Unie had.	
1. 3 2. E3 3. k1, 2, 3, 6, 8, 9, 10, V7 4. SE	De eeuw van mijn familie: PO waarbij de familiegeschiedenis inzichtelijk wordt gemaakt aan de hand van grote historische gebeurtenissen in de 20e eeuw, met name vanaf 1945.	1. Memo max 3A & B 2. H2, 4, 5 3. Memo max 3B: praktische opdracht maken waarbij je onderzoek gaat doen naar de lesstof van H2, H5 (omschrijvingen doelen zie E1 en E2) en: <u>H4 Nederland na 1945: cultuur en mentaliteit</u> 1. Je kunt uitleggen dat de Nederlandse samenleving tot in de jaren 1950 verzuimd was. 2. Je kunt drie jeugdculturen omschrijven die ontstonden in de jaren 1950 en 1960. 3. Je kunt beschrijven hoe in de Nederlandse samenleving het individu meer centraal kwam te staan. 4. Je kunt omschrijven welke mentaliteit past bij de periode van de wederopbouw. 5. Je kunt oorzaken en gevolgen noemen van het ontstaan van een consumptiemaatschappij. 6. Je kunt beschrijven hoe in Nederland een informatiemaatschappij ontstond en welke gevolgen dit had. 7. Je kunt beschrijven hoe Nederlanders vanaf de jaren 1950 anders gingen	1. PO 2. 2 3. 3 klokuren verdeeld over meerdere lessen. 4. april 5. nee 6. Digitaal en een tastbaar product

		denken over de rollen binnen het gezin. 8. Je kunt met behulp van voorbeelden uitleggen dat Nederlanders vanaf de jaren 1960 meer mogelijkheden kregen om zelf te bepalen hoe ze wilden leven. 9. Je kunt verschillende groepen migranten omschrijven die van Nederland een multiculturele samenleving maakten. 10. Je kunt beschrijven hoe in Nederland het denken over integratie is veranderd. 11. Je kunt uitleggen waarom er discussie is over 'de Nederlandse identiteit'.	
1. 4 2. E4 3. K1, 2, 3, 11 4. SE	Je kan aspecten van het conflict tussen Israël en de Arabische wereld herkennen, beschrijven en verklaren.	1. Memo max 3B 2. H6 <u>3. Leren h6: Het Israëlisch-Palestijnse conflict.</u> 1. Je kunt uitleggen waarom het gebied waar nu Israël ligt, een belangrijk gebied is voor joden, christenen en moslims. 2. Je kunt de oorzaken en gevolgen noemen van het uiteenvallen van het Ottomaanse Rijk. 3. Je kunt oorzaken en gevolgen noemen van de verhuizing van Joden naar Palestina vóór 1939. 4. Je kunt uitleggen hoe de nieuwe staat Israël is ontstaan en hoe de buurlanden daarop reageerden. 5. Je kunt uitleggen welke gevolgen de stichting van Israël had voor	Toets 2 45 Laatste toetsweek: juni juli ja nee

		de Palestijnen en hoe zij zich daartegen verzetten. 6. Je kunt drie redenen noemen waarom vrede tussen Israël en de Arabische landen voor de hele wereld belangrijk is, en uitleggen waarom het Akkoord van Camp David toch mislukte. 7. Je kunt beschrijven welke problemen bleven bestaan na 1978 en hoe dit leidde tot nieuwe vredesakkoorden. 8. Je kunt drie oorzaken noemen waarom de Akkoorden van Oslo mislukten en de gevolgen daarvan beschrijven. 9. Je kunt vier oorzaken noemen waardoor er nog steeds geen vrede is tussen de Israëliërs en de Palestijnen.	
Cijfer GS 3 mavo = (E1 + E2 + E3 + E4):4			

LICHAMELIJKE OPVOEDING 1

3 M LICHAMELIJKE OPVOEDING 1 2026-2027				Lo 0353
1. Periode 2. E-NR 3. Eindtermen 4. SE/CE	Wat moet je kennen en kunnen?	1. Met welk boek/methode 2. Welk hoofdstuk/thema 3. Wat ga je hiervoor doen?	1. Toetsvorm 2. Weging 3. Tijd 4. Inleverdatum 5. Herkansing? 6. Digitaal?	
1. Periode 1 2. E1 3. LO1K/1/ LO1/K/2 LO1/K/4 4. SE	Floorbal: De leerling heeft kennis van de regels, techniek en tactiek, inzet en inzicht volgens Rubrics. Daarnaast heeft de leerling oog voor veiligheid en voert regelende taken uit.	1. N.V.T 2. N.V.T 3. Actieve deelname aan de les d.m.v. -uitvoering fysieke vaardigheden -organiseren en begeleiden van activiteiten -eigen inzet en sportgedrag.	1. PO 2. 1 3. 60 minuten 4. Periode 1 5. Ja 6. Nee	
1. Periode 1 2. E2 3. LO1/K/1/ LO1/K/2/ LO1/K/7 4. SE	Atletiek: Hardlopen: diverse trainingsvormen oefenen met hartslagmeting. Cijfer wordt bepaald door: inzet tijdens lessen, de leerling kan de basiskenmerken van training aangeven door middel van de vragen in het verslag. Daarnaast heeft de leerling oog voor veiligheid en voert regelende taken uit.	1. Boekje Hartslagmeting dat leerlingen tijdens de eerste les ontvangen. 2. N.V.T 3. Actieve deelname in de les d.m.v. - verwerken van de vragen in het verkregen boekje. -uitvoering fysieke vaardigheden -eigen inzet en sportgedrag.	1. PO/VS 2. 1 3. 4 x 60 minuten 4. Periode 1 5. Ja 6. Nee	
1. Periode 2 2. E3 3. LO1/K/1/ LO1/K/2/ LO1/K/5	Turnen: Steun, vrij springen en herhaald springen: Salto verhoogd vlak. Cijfers wordt bepaald door inzet en uitvoering volgens rubrics.	1. N.V.T 2. N.V.T 3. Actieve deelname aan de les d.m.v. -uitvoering fysieke vaardigheden	1. PO 2. 1 3. 60 minuten	

4. SE	De leerling heeft oog voor veiligheid en voert regelende taken uit	- eigen inzet en sportgedrag.	4. Periode 2 5. Ja 6. Nee
1. Periode 2 2. E4 3. LO1/K/1/ LO1/K/2/ LO1K/3/ LO1/K/6 4. SE	Bewegen op muziek: Ritme en bewegen: ontwerp een eigen dans. Cijfer wordt bepaald door: inzet, originaliteit, uitvoering, samenwerken volgens Rubrics. Daarnaast voert de leerling regelende taken uit.	1. N.V.T 2. N.V.T 3. Actieve deelname aan de les d.m.v. -uitvoering fysieke vaardigheden -organiseren en begeleiden van activiteiten -eigen inzet en sportgedrag.	1. PO 2. 1 3. 60 minuten 4. Periode 2 5. Ja 6. Nee
1. Periode 2 2. E5 3. LO1K/1/ LO1/K/2/ LO1/K/3/ LO1/K/8 4. SE	Zelfverdediging: Stoeispelen: Judo Cijfer wordt bepaald door. Inzet, uitvoering, presentatie van een aangeleerde aanvals- verdedigingstechniek volgens Rubrics Daarnaast kent de leerling de veiligheidsregels en etiquette en voert regelende taken uit	1. N.V.T 2. N.V.T 3. Actieve deelname aan de les d.m.v. -uitvoering fysieke vaardigheden -eigen inzet en sportgedrag.	1. PO 2. 1 3. 60 minuten 4. Periode 2 5. Ja 6. Nee
1. Periode 3 2. E6 3. LO1/K/1/ LO1/K/2/ LO1/K/3/ LO1/K/4 4. SE	Spel: terugslagspel: badminton Cijfer wordt bepaald door: inzet, techniek: clear, dropshot, smash, lob, service en kennis van regels volgens Rubrics. Daarnaast heeft de leerling oog voor veiligheid en voert regelende taken uit.	1. N.V.T 2. N.V.T 3. Actieve deelname aan de les d.m.v. -uitvoering fysieke vaardigheden -organiseren en begeleiden van activiteiten -eigen inzet en sportgedrag.	1. PO 2. 1 3. 60 minuten 4. Periode 3 5. Ja 6. Nee
1. Periode 3	Spel: terugslagspel: volleybal	1. N.V.T	1. PO

2. E7 3. LO1/K/1/ LO1/K/2/ LO1/K/3/ LO1/K/4 4. SE	Cijfer wordt bepaald door: inzet, tactiek: aanvallend en verdedigend, techniek: service, boven- en onderhands spelen, inzicht en kennis van de spelregels volgens Rubrics. Daarnaast heeft de leerling oog voor veiligheid en voert regelende taken uit.	2. N.V.T 3. Actieve deelname aan de les d.m.v. -uitvoering fysieke vaardigheden -organiseren en begeleiden van activiteiten -eigen inzet en sportgedrag.	2. 1 3. 60 minuten 4. Periode 3 5. Ja 6. Nee
1. Periode 3 2. E8 3. LO1/K/1/ LO1/K/2/ LO1/K/3/ LO1/K/7 4. SE	Atletiek: springvormen: hoog-, verspringen Cijfer wordt bepaald door: inzet, hoogte, afstand, techniek. Daarnaast heeft de leerling oog voor veiligheid en voert regelende taken uit.	1. N.V.T 2. N.V.T 3. Actieve deelname aan de les d.m.v. -uitvoering fysieke vaardigheden -organiseren en begeleiden van activiteiten -eigen inzet en sportgedrag.	1. PO 2. 1 3. 60 minuten 4. Periode 3 5. Ja 6. Nee
1. periode 4 2.E9 3. LO1/K/1/ LO1/K/2/ LO1/K/3/ LO1/K/4 4. SE	Atletiek: stoten: Kogelstoten. Cijfer wordt bepaald door: inzet, techniek (uitvoering) en afstand volgens Rubrics. Daarnaast heeft de leerling oog voor veiligheid en voert regelende taken uit.	1. N.V.T 2. N.V.T 3. Actieve deelname aan de les d.m.v. -uitvoering fysieke vaardigheden -eigen inzet en sportgedrag.	1. PO 2. 1 3. 60 minuten 4. Periode 4 5. Ja 6. Nee
1. Periode 4 2. E10 3. LO1/K/1/ LO1/K/2/ LO1/K/3/ LO1/K/4 4. SE	Spel: slag en loopspel, tik- en afgooispeel: slagbal/softbal/kastie Cijfer wordt bepaald door: inzet, inzicht, techniek, tactiek, samenwerken en kennis van de regels volgens Rubrics. Daarnaast heeft de leerling oog voor veiligheid en voert regelende taken uit.	1. N.V.T 2. N.V.T 3. Actieve deelname aan de les d.m.v. -uitvoering fysieke vaardigheden -organiseren en begeleiden van activiteiten	1. PO 2. 1 3. 60 minuten 4. Periode 4 5. Ja

		-eigen inzet en sportgedrag.	6. Nee
1. Periode 4 2. HD1 3. LO1/K/1/ LO1/K/2/ LO1/K/3/ LO1/K/9 4. SE	Actuele bewegingsactiviteiten: sportoriëntatie zomereditie. De leerlingen maken kennis met een aantal (zomer)sporten die niet in het regulier lesprogramma zijn opgenomen. Dit onderdeel wordt met een voldoende of onvoldoende afgesloten. Bij onvoldoende afsluiting zal er een vervangende opdracht moeten worden gemaakt.	1. N.V.T 2. N.V.T 3. Inschrijven en deelnemen -uitvoering fysieke vaardigheden -eigen inzet en sportgedrag.	1. PO 2. Weging voldoende 3. Dagdeel 4. Periode 4 5. Nee 6. Nee
Cijfer LO = (E1+E2+E3+E4+E5+E6+E7+E8+E9+E10) :10			

LICHAMELIJKE OPVOEDING 2

3M LICHAMELIJKE OPVOEDING 2 2026-2027 Lo2 0352			
1. Periode 2. E-NR 3. Eindtermen 4. SE/CE	Wat moet je kennen en kunnen?	1. Met welk boek/methode 2. Welk hoofdstuk/thema 3. Wat ga je hiervoor doen?	1. Toetsvorm 2. Weging 3. Tijd 4. Inleverdatum 5. Herkansing? 6. Digitaal?
1. 1 2. E1 3. LO2/K/1 LO2/K/2/ LO2/K/4 4. SE	Spel: doelspel: hockey. Cijfer wordt bepaald door inzet, eigen vaardigheid, regelvaardigheden, spelinzicht en kennis van de regels.	1. Actieve deelname aan de les 2. 3. Actieve deelname aan de les	1. PO 2. 1 3. 240min 4. Oktober 5. nee 6. nee
1. 1 2. E2 3. LO2/K/1 LO2/K/2 LO2/K/3 LO2/K/9 4. SE	Actuele bewegingsactiviteiten: freerun. De leerlingen maken kennis met een sport die niet in het regulier lesprogramma zijn opgenomen. Cijfer wordt bepaald door: inzet en uitvoering. Daarnaast heeft de leerling oog voor veiligheid en voert regelende taken uit.	1. Actieve deelname aan de les 2. 3. Actieve deelname aan de les	1. PO 2. 1 3. 240 min 4. Oktober 5. nee 6. nee
1. 2 2. E3 3. LO2/K/1 LO2/K/2	Bewegen op muziek: ritme en bewegen: stapeldans. Cijfer wordt bepaald door: inzet, originaliteit, uitvoering, samenwerken volgens rubrics. Daarnaast voert de leerling regelende taken uit.	1. Actieve deelname aan de les 2. 3. Actieve deelname aan de les	1. PO 2. 1 3. 240 min

LO2/K/3 LO2/K/6 4. SE			4. December 5. nee 6. nee
1. 2 2. E4 3. LO2/K/1 LO2/K/2 LO2/K/3 LO2/K/5 4. SE	Turnen: zwaaien. Cijfer wordt bepaald door: inzet en verdieping van uitvoering en verwerking van de resultaten in een powerpointpresentatie. Daarnaast heeft de leerling oog voor veiligheid en voert regelende taken uit.	1. Actieve deelname aan de les 2. 3. Actieve deelname aan de les	1. PO 2. 1 3. 240 min 4. februari 5. nee 6. nee
1. 3 2. 3. LO2/K/1 LO2/K/10 LO2/K/13 4. HD	Stage: De kandidaat kan zich oriënteren op beroep of vrijwilligerswerk d.m.v. stage in het werkveld van sport en bewegen. Totaal: 20 klokuren.	1. Actieve deelname aan de stage 2. 3. Bezoek Mas-markt, sportverenigingen benaderen.	1. HD 2. voldoende 3. 20 uur 4. juni 5. ja 6. nee
1. 3 2. 3. LO2/K/2 LO2/K/3 LO2/K/10 LO2/K/11 LO2/K/12 4. HD	EHBO: De leerling krijgt lessen in EHBO en sluit deze af met een examen.	1. Actieve deelname aan de lessen 2. 3. Actieve deelname aan de les	1. HD 2. voldoende 3. 180 min 4. mei 5. nee 6. nee

1. 4	Spel: doelspel: basketbal/voetbal. Cijfer wordt bepaald door: Verdieping van inzet tactiek: aanvallend en verdedigend, techniek, inzicht en kennis van de spelregels. Daarnaast heeft de leerling oog voor veiligheid en voert regelende taken uit.	1. Actieve deelname aan de les	1. PO
2. E5		2.	2. 1
3. LO2/K/1 LO2/K/2 LO2/K/3 LO2/K/5		3. Actieve deelname aan de les	3. 240 min
4. SE			4. mei
			5. nee
			6. nee
1. 4	Atletiek: lopen en werpen: Cijfer wordt bepaald door: inzet, verdieping van techniek (uitvoering) en afstand (werpen) of tijd (lopen). Daarnaast heeft de leerling oog voor veiligheid en voert regelende taken uit.	1. Actieve deelname aan de les	1. PO
2. E6		2. In eigen tijd trainingsschema hardlopen volgen	2. 1
3. LO2/K/1 LO2/K/2 LO2/K/3 LO2/K/7		3. Actieve deelname aan de les	3. 360 min
4. SE			4. juni
			5. nee
			6. nee
Cijfer LO2 = (E1 + E2 + E3 + E4 + E5 + E6) / 6			

LOB

3M LOB 2026-2027			
1. Periode 2. E-NR 3. Eindtermen 4. SE/CE	Wat moet je kennen en kunnen?	1. Met welk boek/methode 2. Welk hoofdstuk/thema 3. Wat ga je hiervoor doen?	1. Toetsvorm 2. Weging 3. Tijd 4. Inleverdatum 5. Herkansing? 6. Digitaal?
1. 1 2. 3. 4. SE	Je maakt een verslag van het startgesprek en driehoeksgesprek. Hierbij stel je doelen voor dit schooljaar. Daarnaast bereid je je voor op de vakkenpakket keuze voor leerjaar 4.	1. Qompas 2. Stap 1: verslag startgesprek/driehoeksgesprek 3.	1. PO 2. 3. 4. 5. 6.
1. 1 2. 3. 4. SE	Welk persoonstype ben jij en welke beroepen passen daarbij?	1. Qompas 2. Stap 2: Persoonstypetest 3.	1. PO 2. 3. 4. 5. 6.
1. 1 2. 3. 4. SE	Beroepentest. In hoeverre zijn je interesses veranderd in vergelijking met de vorige test?	1. Qompas 2. Stap 3: Beroepentest 3.	1. PO 2. 3. 4.

			5. 6.
1. 2 2. 3. 4. SE	Oefenen met de etiquette voor het voeren van een sollicitatiegesprek, verwachting voor stage uitspreken en reflectie hierop.	1. Qompas 2. Stap 4: Stages 3.	1. PO 2. 3. 4. 5. 6.
1. 2 2. 3. 4. SE	Aanwezigheid opleidingenmarkt op school. Hierbij maak je een opdracht in Qompas.	1. Qompas 2. Stap 5: Opleidingenmarkt 3.	1. PO 2. 3. 4. 5. 6
1. 3 2. 3. 4. SE	Je doet mee aan het project 'Talent Factory' en upload hiervan een verslag in Qompas. Hierbij interview je 3 mensen over hun beroep.	1. Qompas 2. Stap 6: Talent Factory 3.	1. Pa 2. 3. 4. 5. 6.
1. 2 / 3	Verslag van stage in november en maart, reflectie op stage-ervaring.	1. Qompas	1. PO

2. 3. 4. SE		2. Stap 7: Stage 3M 3.	2. 3. 4. 5. 6.
1. 4 2. 3. 4. SE	Keuze voor mbo of havo. Oriëntatie op opleidingen. Voorbereiding bezoek open dagen	1. Qompas 2. Stap 8: Na de middelbare school 3.	1. PO 2. 3. 4. 5. 6.
1. 4 2. 3. 4. SE	Terugkijken op leerjaar 3, een doel stellen voor leerjaar 4.	1. Qompas 2. Stap 9: Afsluiting leerjaar 3 3.	1. PO 2. 3. 4. 5. 6.
Cijfer LOB = alle stappen moeten op 1 juli voldoende afgerond zijn voor een V in Magister			

MAATSCHAPPIJLEER

3M MAATSCHAPPIJLEER		2026-2027		Ma 0322
1. Periode 2. E-NR 3. Eindtermen 4. SE/CE	Wat moet je kennen en kunnen?	1. Met welk boek/methode 2. Welk hoofdstuk/thema 3. Wat ga je hiervoor doen?	1. Toetsvorm 2. Weging 3. Tijd 4. Inleverdatum 5. Herkansing? 6. Digitaal?	
1. 1 2. E1 3. ML1/K/1 ML1/K/2 ML1/K/4 4. SE	Je kan je oriënteren op de eigen loopbaan en het belang van maatschappijleer in de maatschappij; Je kan basisvaardigheden toepassen die betrekking hebben op communiceren, samenwerken en informatie verwerven en verwerken. Je kan: – beschrijven hoe een mens zich ontwikkelt tot lid van de samenleving – uitleggen dat mensen bij een subcultuur (willen) horen en dat elke subcultuur invloed heeft op het gedrag – de rol van onderwijs beschrijven in de ontwikkeling van een mens als lid van de samenleving	1. Les- en werkboek Thema's maatschappijleer. 2. H1, H3, H8 3. Dit ben ik: Het maken van een werkstuk over jezelf waarin de leerstof die in de lessen is gegeven wordt verwerkt. Het werkstuk wordt beoordeeld.	1. PO 2. 2 3. 3 klokuren verspreid over meerdere lessen en thuiswerk 4. eind oktober/ begin november 5. ja 6. Digitaal en tastbaar	
1. 2 2. E2 3. ML1/K/2 ML1/K/4 ML1/K/5 ML1/K/6 ML1/K/7 4. SE	Je kan basisvaardigheden toepassen die betrekking hebben op communiceren, samenwerken en informatie verwerven en verwerken. Je kan: – beschrijven hoe een mens zich ontwikkelt tot lid van de samenleving – uitleggen dat mensen bij een subcultuur (willen) horen en dat elke subcultuur invloed heeft op het gedrag – de rol van onderwijs beschrijven in de ontwikkeling van een mens als lid van de samenleving; – met voorbeelden beschrijven wat sociale verschillen zijn en hoe die veroorzaakt worden, en beschrijven hoe de plaats van een mens op de maatschappelijke ladder kan veranderen	1. Les- en werkboek Thema's maatschappijleer. 2. H7, H6.2, H9 3. Sociale verschillen: Leerlingen maken een proefwerk over het thema sociale verschillen.	1. Toets 2. 2 3. 45 min 4. Eind december, begin januari 5. ja	

	– voorbeelden geven van belangen van mensen in een bepaalde maatschappelijke positie en van conflicten die daarmee samenhangen – maatregelen van de overheid ten aanzien van sociale ongelijkheid noemen; – vormen van macht herkennen – beschrijven hoe regels het samenleven van mensen mogelijk maken – beschrijven welke mogelijkheden burgers hebben om invloed uit te oefenen op de politiek, en kenmerken van een parlementaire democratie noemen; – beschrijven hoe mensen bij het vormen van hun meningen beïnvloed worden door selectie van informatie – uitingen van vooroordelen en beeldvorming ten aanzien van mannen en vrouwen in de samenleving herkennen en benoemen – voorbeelden noemen van vooroordelen en discriminatie, beschrijven hoe deze ontstaan en aangeven wat er tegen te doen is – van een bepaald sociaal probleem beschrijven hoe de beeldvorming erover tot stand komt/gekomen is.		6. nee
1. 2/3 2. E3 3. ML1/K/2 ML1/K/6 4. SE	Je kan basisvaardigheden toepassen die betrekking hebben op communiceren, samenwerken en informatie verwerven en verwerken. Je kan: – vormen van macht herkennen – beschrijven hoe regels het samenleven van mensen mogelijk maken – beschrijven welke mogelijkheden burgers hebben om invloed uit te oefenen op de politiek, en kenmerken van een parlementaire democratie noemen.	1. Les- en werkboek Thema's maatschappijleer. 2. H5 (5.4 – 5.6) 3. Criminaliteitsdag: Er wordt een praktische opdracht uitgevoerd tijdens de themadag Criminaliteit. Deze themadag worden verschillende workshops gegeven met het thema Criminaliteit. Tijdens de workshops maak je de opdracht voor een cijfer.	1. PO 2. 2 3. Workshops + 3 klokuren verwerking 4. januari 5. ja 6. Digitaal
1. 3 2. E4 3. ML1/K/1 ML1/K/2 ML1/K/3 ML1/K/5	Je kan je oriënteren op de eigen loopbaan en het belang van maatschappijleer in de maatschappij. Je kan basisvaardigheden toepassen die betrekking hebben op communiceren, samenwerken en informatie verwerven en verwerken. Je kan met betrekking tot een maatschappelijk vraagstuk: – principes en procedures van de benaderingswijze van het vak maatschappijleer toepassen – een standpunt innemen en hier argumenten voor geven.	1. Les- en werkboek Thema's maatschappijleer. 2. H1, H2, H6 3. Maatschappelijk vraagstuk: Leerlingen kiezen een maatschappelijk probleem en	1. PO 2. 2 3. 5 klokuren verspreid over meerdere lessen

ML1/K/7 4. SE	– met voorbeelden beschrijven wat sociale verschillen zijn en hoe die veroorzaakt worden, en beschrijven hoe de plaats van een mens op de maatschappelijke ladder kan veranderen. – voorbeelden geven van belangen van mensen in een bepaalde maatschappelijke positie en van conflicten die daarmee samenhangen – maatregelen van de overheid ten aanzien van sociale ongelijkheid noemen. – beschrijven hoe mensen bij het vormen van hun meningen beïnvloed worden door selectie van informatie – uitingen van vooroordelen en beeldvorming ten aanzien van mannen en vrouwen in de samenleving herkennen en benoemen – voorbeelden noemen van vooroordelen en discriminatie, beschrijven hoe deze ontstaan en aangeven wat er tegen te doen is – van een bepaald sociaal probleem beschrijven hoe de beeldvorming erover tot stand komt/gekomen is.	maken daarover in samenwerking met klasgenoten een praktische opdracht. Deze praktische opdracht over het onderwerp wordt gecijferd.	4.maart 5. ja 6. Digitaal en tastbaar
1. 4 2. E5 3. ML1/K/1 ML1/K/2 ML1/K/5 ML1/K/6 4. SE	Je kan je oriënteren op de eigen loopbaan en het belang van maatschappijleer in de maatschappij. Je kan kan basisvaardigheden toepassen die betrekking hebben op communiceren, samenwerken en informatie verwerven en verwerken. – met voorbeelden beschrijven wat sociale verschillen zijn en hoe die veroorzaakt worden, en beschrijven hoe de plaats van een mens op de maatschappelijke ladder kan veranderen – voorbeelden geven van belangen van mensen in een bepaalde maatschappelijke positie en van conflicten die daarmee samenhangen – maatregelen van de overheid ten aanzien van sociale ongelijkheid noemen. – vormen van macht herkennen – beschrijven hoe regels het samenleven van mensen mogelijk maken – beschrijven welke mogelijkheden burgers hebben om invloed uit te oefenen op de politiek, en kenmerken van een parlementaire democratie noemen;	1. Les- en werkboek Thema's maatschappijleer. 2. H4, H 5 (5.1-5.3) 3. Politiek: Leerlingen maken een proefwerk over het thema politiek.	1. Toets 2. 2 3. 45 min 4. Laatste toetsweek juni/ juli 5. ja 6. nee
1. overwacht 2. E6 3. ML1/K/1 ML1/K/2 ML1/K/7 4. SE	Je kan je oriënteren op de eigen loopbaan en het belang van maatschappijleer in de maatschappij; Je kan: -basisvaardigheden toepassen die betrekking hebben op communiceren, samenwerken en informatie verwerven en verwerken. – beschrijven hoe mensen bij het vormen van hun meningen beïnvloed worden door selectie van informatie – uitingen van vooroordelen en beeldvorming ten aanzien van mannen en vrouwen in de samenleving herkennen en benoemen	1. Eigen nieuwsmedium 2. Eigen nieuwsmedium 3. Actualiteit: Je krijgt een onverwachte toets over de actualiteiten. Je houdt hiervoor het hele schooljaar regelmatig het nieuws bij.	1. Toets 2. 1 3. 15 min 4. ntb 5. nee

	– voorbeelden noemen van vooroordelen en discriminatie, beschrijven hoe deze ontstaan en aangeven wat er tegen te doen is – van een bepaald sociaal probleem beschrijven hoe de beeldvorming erover tot stand komt/gekomen is.		6. nee
1. onverwacht 2. E7 3. ML1/K/1 ML1/K/2 ML1/K/7 4. SE	Je kan je oriënteren op de eigen loopbaan en het belang van maatschappijleer in de maatschappij; Je kan: - basisvaardigheden toepassen die betrekking hebben op communiceren, samenwerken en informatie verwerven en verwerken. - beschrijven hoe mensen bij het vormen van hun meningen beïnvloed worden door selectie van informatie - uitingen van vooroordelen en beeldvorming ten aanzien van mannen en vrouwen in de samenleving herkennen en benoemen - voorbeelden noemen van vooroordelen en discriminatie, beschrijven hoe deze ontstaan en aangeven wat er tegen te doen is - van een bepaald sociaal probleem beschrijven hoe de beeldvorming erover tot stand komt/gekomen is.	1. Eigen nieuwsmedium 2. Eigen nieuwsmedium 3. Actualiteit: Je krijgt een onverwachte toets over de actualiteiten. Je houdt hiervoor het hele schooljaar regelmatig het nieuws bij.	1. Toets 2. 1 3. 15 min 4. ntb 5. nee 6. nee
Cijfer Maatschappijleer = SE = (2(E1 + E2 + E3 + E4 + E5) + (E6 + E7)) : 12 Herkansing: 1 hele grote resultaatverbeteringstoets over alle behandelde hoofdstukken zoals in pta beschreven is, m.u.v. actualiteitentoetsen.			

MAATSCHAPPELIJKE STAGE

3M MAATSCHAPPELIJKE STAGE 2026-2027			
1. Periode 2. E-NR 3. Eindtermen 4. SE/CE	Wat moet je kennen en kunnen?	1. Met welk boek/methode 2. Welk hoofdstuk/thema 3. Wat ga je hiervoor doen?	1. Toetsvorm 2. Weging 3. Tijd 4. Inleverdatum 5. Herkansing? 6. Digitaal?
1. 1 t/m 4 2. - 3. - 4. -	Artikel 4 Indeling eindexamen 4.2 Het schoolexamen vwo, havo en vmbo kan mede een maatschappelijke stage omvatten	In het derde leerjaar VMBO staat de maatschappelijke stage (beter bekend als de MaS) op het PTA. Op het Kalsbeek College wordt er door de leerlingen in klas 3 tussen september en mei 30 uur maatschappelijke stage gelopen. Deze MaS moet in mei worden afgesloten. Het is de bedoeling dat de leerlingen zelf op zoek gaan naar een geschikte stageplek. De maatschappelijke stage is gebaseerd op het principe van leren in de praktijk waarbij leerlingen in het voortgezet onderwijs door middel van vrijwilligersactiviteiten actief kennismaken met allerlei aspecten en onderdelen van de samenleving. De maatschappelijke stage is opgenomen in het PTA en is daarmee een verplicht onderdeel voor de overgang. Met het uitvoeren van maatschappelijke stages worden de volgende doelen nagestreefd: - Het stimuleren van de maatschappelijke betrokkenheid van jongeren - Het vergroten van het besef voor waarden en normen - Het bevorderen van actief burgerschap	1. Stage 2. 1 3. 30 uur 4. 1 mei 5. nee 6. nee

		Het behoeft geen betoog waarom het Kalsbeek College grote waarde hecht aan de maatschappelijke stages.	
Cijfer MASK = voldoende of goed; minimaal 30 uur stage hebben gelopen.			

MAVO TO DO

3M MAVO TO DO 2026-2027 MtD			
1. Periode 2. E-NR 3. Eindtermen 4. SE/CE	Wat moet je kennen en kunnen?	1. Met welk boek/methode 2. Welk hoofdstuk/thema 3. Wat ga je hiervoor doen?	1. Toetsvorm 2. Weging 3. Tijd 4. Inleverdatum 5. Herkansing? 6. Digitaal?
1. Periode 1 2. E1 3. Eindtermen PGP zijn nog niet duidelijk. Volgend jaar wordt bekeken welke kerndoelen van de PGP's past bij de keuzeprojecten. 4. SE	Je werkt in een kleine groep (2-4 leerlingen) aan een project dat je gekozen hebt.	1. Geen 2. Praktijkgericht Programma 3. Je gaat een opdracht uitvoeren in samenwerking met de opdrachtgever/een bedrijf.	1. Praktische opdracht / Uitvoeren project 2. Weging 1 3. Gehele periode, 2 lesuren per week Ongeveer 16 lesuren 4. Einde periode 1 – Week 47 5. Nee 6. Deels digitaal (portfolio)
1. Periode 2 2. E2 3. Eindtermen PGP zijn nog niet duidelijk. Volgend jaar	Je werkt in een kleine groep (2-4 leerlingen) aan een project dat je gekozen hebt.	1. Geen 2. Praktijkgericht Programma 3. Je gaat een opdracht uitvoeren in samenwerking met de opdrachtgever/een bedrijf.	1. Praktische opdracht / Uitvoeren project 2. Weging 1 3. Gehele

wordt bekeken welke kerndoelen van de PGP's past bij de keuzeprojecten. 4. SE			periode, 2 lesuren per week Ongeveer 16 lesuren 4. Einde periode 2 – Week 4 5. Nee 6. Deels digitaal (portfolio)
1. Periode 3 2. E3 3. Eindtermen PGP zijn nog niet duidelijk. Volgend jaar wordt bekeken welke kerndoelen van de PGP's past bij de keuzeprojecten.	Je werkt in een kleine groep (2-4 leerlingen) aan een project dat je gekozen hebt.	1. Geen 2. Praktijkgericht Programma 3. Je gaat een opdracht uitvoeren in samenwerking met de opdrachtgever/een bedrijf.	1. Praktische opdracht / Uitvoeren project 2. Weging 1 3. Gehele periode 3, 2 lesuren per week Ongeveer 16 lesuren 4. Einde periode 3 – Week 16

4. SE			5. Nee 6. Deels digitaal (portfolio)
1. Periode 4 2. E4 3. Eindtermen PGP zijn nog niet duidelijk. Volgend jaar wordt bekeken welke kerndoelen van de PGP's past bij de keuzeprojecten. 4. SE	Je werkt in een kleine groep (2-4 leerlingen) aan een project dat je gekozen hebt.	1. Geen 2. Praktijkgericht Programma 3. Je gaat een opdracht uitvoeren in samenwerking met de opdrachtgever/een bedrijf.	1. Praktische opdracht / Uitvoeren project 2. Weging 1 3. Gehele periode 4, 2 lesuren per week. Ongeveer 16 lesuren 4. Einde periode 4 – Week 27 5. Nee 6. Deels digitaal (portfolio)
Cijfer MTD = E1 + E2 + E3 + E4 / 4			

NEDERLANDS

3M NEDERLANDS		2026-2027		Ne 0011
1. Periode 2. E-NR 3. Eindtermen 4. SE/CE	Wat moet je kennen en kunnen?	1. Met welk boek/methode 2. Welk hoofdstuk/thema 3. Wat ga je hiervoor doen?	1. Toetsvorm 2. Weging 3. Tijd 4. Inleverdatum 5. Herkansing? 6. Digitaal?	
1. 3 2. E1 3. NE/K5+NEK8 4. SE	De kandidaat kan: 1 strategieën kiezen en hanteren die afgestemd zijn op het bereiken van verschillende lees-, schrijf-, luister- en kijk- en spreek- en gespreksdoelen 2 strategieën kiezen die het eigen taalleerproces bevorderen - 1 luister- en kijkstrategieën hanteren: - globaal luisteren / kijken - zoekend luisteren / kijken - intensief luisteren / kijken 2 compenserende strategieën kiezen en hanteren wanneer de eigen taalkennis tekortschiet: - informatie afleiden uit de context - vragen naar betekenis 3 het doel van de makers van een programma aangeven: - informatie geven - overtuigen - een mening geven - tot handelen aanzetten - amuseren - gevoelens oproepen / uitdrukken 4 de belangrijkste elementen van een programma weergeven: - hoofdonderwerp - hoofdgedachte - relatie tussen tekst en beeld Bij de relatie tussen tekst en beeld gaat het om het herkennen, analyseren en interpreteren van elementen van een programma, waaronder gesproken tekst, geschreven tekst, overige geluidselementen (zoals intonatie, achtergrondgeluid, muziek), overige beeldelementen (zoals mimiek, gebaren, rekwisieten) 5 uit een programma de betekenis afleiden van een voor de strekking van het programma belangrijke uitspraak 6 een oordeel geven over een programma en dit toelichten op grond van aanwijsbare tekst-, beeld- en geluidsgegevens 7 een instructie uitvoeren	1. Digitale toetsprogramma Woots via Cito 2. Via het toetsprogramma Woots wordt fictie, kritisch kijken en luisteren en tekstbegrip getoetst. 3. Dit oefenen we door middel van kijk- en luistertoetsen uit de oefenbibliotheek van Woots.	1. Kijk-en-luisterfragmenten en een fictiefilm 2. 2 3. 3 x 50 min 4. Leerjaar 3 5. Ja 6. Ja. Laptop, koptelefoon	
Cijfer NE = (E1 tm E8) : 8				

NASK 1

3M	NASK 1	2026-2027	Nsk1 0173
1. Periode 2. E-NR 3. Eindtermen 4. SE/CE	Wat moet je kennen en kunnen?	1. Met welk boek/methode 2. Welk hoofdstuk/thema 3. Wat ga je hiervoor doen?	1. Toetsvorm 2. Weging 3. Tijd 4. Inleverdatum 5. Herkansing? 6. Digitaal?
1. 1 2. E1 3. K7, V2, V3 4. SE	H.1 Licht 10. Je kan verschillende bronnen en lichtbundels herkennen en bepalen. Je kunt werken met hoek van inval en hoek van terugkaatsing en de grootte daarvan bepalen. 11. Je kunt van een positieve lens met behulp van constructie stralen een beeldconstructie maken. 12. Je kunt uitleggen hoe bijziendheid en verziendheid ontstaan en hoe je dat met een bril kunt verhelpen. 13. Je weet hoe vanuit het kleurenspectrum verschillende kleuren ontstaan.	1. Overal Nask 2. H.1 3. Licht 9. Je leert de eigenschappen van licht. 10. Je leert de werking van spiegels en hoe je het spiegelbeeld en blikveld bepaalt. 11. Je kunt m.b.v. constructiestralen van een positieve lens een constructietekening maken. 12. Je kunt de werking van een bril uitleggen. 13. Je kunt verklaren hoe vanuit het kleurenspectrum kleuren ontstaan.	1. PW 2. 1 3. 40 min. 4. n.v.t. 5. ja 6. nee
1. 2 2. E2 3. K1,10,11 4. SE	H.4 Stoffen en Straling 14. Je weet over de verschillende vormen van straling en hun eigenschappen. 15. Je weet van de bouw van atomen en kernstraling. 16. Je leert over radioactief afval en hun halfwaarde tijd. 17. Je weet welke risico's er zijn bij het werken met straling en hoe deze zo klein mogelijk kunt houden. 18. Je weet iets over de toepassingen van (radioactieve) straling. Je kunt benoemen wanneer er sprake is van uitwendige of inwendige bestraling.	1. Overal Nask 2. H.4 3. Stoffen en Straling 19. Je leert over de eigenschappen van straling. 20. Je leert over kernstraling, atoombouw en isotopen. Je leert over radioactief verval en	1. PW 2. 1 3. 40 min. 4. n.v.t. 5. ja

		de halfwaarde tijd van radioactieve atomen. 21. Je leert uitrekenen hoe het aantal instabiele atomen in een radioactieve stof afneemt. 22. Je leert hoe er veilig gewerkt wordt met radioactieve straling en hoe er om wordt gegaan met afvalverwerking. 23. Je leert het verschil tussen bestraling en besmetting. Je leert over radioactief afval en de toepassingen van verschillende soorten straling.	6. nee
1. 3 2. E3 3. K2,12 V3 4. SE	H.6 Het Weer 1. Je kan uitleggen hoe temperatuurverschillen en de seizoenen ontstaan. 2. Je kunt uitleggen hoe luchtdrukverschillen en wind ontstaan en welke invloed luchtdruk heeft op het weer. 3. Je kunt beschrijven hoe wolkvorming plaatsvindt en wat voor soorten neerslag er is. 4. Je kunt beschrijven hoe onweer ontstaat en wat je moet doen als je in een onweersbui terecht komt. 5. Je weet wat klimaatveranderingen inhouden en wat je ertegen kunt doen.	1. Overal Nask 2. H.6 3. Het Weer 1. Je leert hoe je aan informatie kan komen over een onderwerp van het weer door het bestuderen van je hoofdstuk in je boek, tijdschriften, raadplegen van internet en doen van onderzoek. 2. Je leert onderzoek te doen en de resultaten hiervan te verwerken. 3. Het werkstuk wordt digitaal ingeleverd tijdens een lesuur natuurkunde.	1. WS 2. 1 3. n.v.t. 4. n.v.t. 5. nee 6. nee
1. 4 2. E4 3. K2,3	Praktische opdracht Elektriciteit 1. Je doet een practicum met daaraan gekoppeld het verwerken van meetresultaten in een verslag. Het verslag bevat een titelpagina, onderzoeksvraag, werkplan, onderzoeksresultaten, en conclusies.	1. Overal Nask 2. Elektriciteit 3. Praktische opdracht Elektriciteit	1. PO 2. 1 3. 100 min.

4. SE	2. Je kan natuurkundige grootheden gebruiken en met behulp van formules daarmee berekeningen uitvoeren en redeneringen opzetten. Je kan apparatuur juist gebruiken, aflezen en experimenten uitvoeren en de resultaten verklaren. 3. Je weet welke deelstappen een onderzoek bevat.	Je oefent je praktische vaardigheden door het bouwen van een schakeling, aflezen van meetapparatuur. Je leert berekeningen uitvoeren en redeneringen opzetten gebruikmakend van formules. 4. Je leert dat een diagram een natuurkundig verband (lineair, recht evenredig, omgekeerd recht evenredig, kwadratisch) weergeeft tussen de grootheden die langs het assenstelsel staan.	4. toetsweek 5. nee 6. nee
Cijfer NASK = SE =(E1 + E2 + E3 + E4 + E5 + E6 + E7 + E8) : 8			

REKENVAARDIGHEID

3M REKENVAARDIGHEID		2026-2027		RT2F 1120
1. Periode 2. E-NR 3. Eindtermen 4. SE/CE	Wat moet je kennen en kunnen?	1. Met welk boek/methode 2. Welk hoofdstuk/thema 3. Wat ga je hiervoor doen?	1. Toetsvorm 2. Weging 3. Tijd 4. Inleverdatum 5. Herkansing? 6. Digitaal?	
1. Periode 4 2. E1 3. - 4. SE	Getallen De kandidaat kent: uitspraak, schrijfwijze en betekenis van getallen, symbolen en relaties, onder andere van gehele getallen, decimale getallen, breuken, negatieve getallen, grote getallen, basisbewerkingen en vergelijkingsoperatoren (< en >); de structuur van en samenhang in getallen; de structuur van het tientallig stelsel. De kandidaat kan: rekentaal gebruiken; getallen en getalrelaties met elkaar in verband brengen; basisbewerkingen met gehele en decimale getallen uitvoeren; bewerkingen met breuken uitvoeren; berekeningen uitvoeren om problemen op te lossen; de rekenmachine op een verstandige manier inzetten.	1. Bettermarks 2. H2 Hele getallen H3 Kommagetallen H4 Breuken 3. Je leert: - Hoe je grote getallen uitschrijft in cijfers - Hoe je getallen vergelijkt, ordent en aangeeft op een getallenlijn - Hoe je een positietabel gebruikt - Hoe je handig kunt optellen, aftrekken, vermenigvuldigen en delen - Hoe je (decimale) getallen afrondt - Hoe je moet schatten - Wat kwadraten zijn en hoe je met kwadraten moet rekenen - Hoe je de juiste gegevens haalt uit een verhaalsom - Het vergelijken van verschillende decimale getallen - Optellen, aftrekken, vermenigvuldigen en delen met decimale getallen - Met een breuk aangeven welk deel van een figuur gekleurd is - Breuken plaatsen op een getallenlijn - Breuken vergelijken, vereenvoudigen	1. PW 2. 1 3. 90 minuten 4. - 5. Ja 6. Nee	

		en omzetten naar decimale getallen, procenten en verhoudingen - Breuken optellen en aftrekken - Breuken vermenigvuldigen met een heel getal	
1. Periode 4 2. E1 3. - 4. SE	Verhoudingen De kandidaat kent: de uitspraak, schrijfwijze en betekenis van procenten en schaal; de uitspraak, schrijfwijze en betekenis van gangbare samengestelde grootheden en bijbehorende eenheden. De kandidaat kan: verhoudingstaal in rekentaal omzetten en andersom; de verschillende uitdrukkingen voor een verhouding (procent, breuk, deling, 'deel van', schaal) met elkaar in verband brengen; in de context van verhoudingen berekeningen uitvoeren; rekenen met procenten; rekenen met schaal; rekenen met samengestelde grootheden.	1. Bettermarks 2. H5 Verhoudingen H6 Procenten 3. Je leert: - Wat verhoudingen zijn en waar je verhoudingen tegenkomt - Hoe je met een verhoudingstabel werkt - Hoe je de verhouding tussen twee getallen berekent - Hoe je werkelijke waarde berekent op basis van een verhouding - Wat de schaal van een kaart is - Hoe je de werkelijke afstanden op een kaart berekent - Hoe je de schaal van een tekening berekent - Wat procenten zijn en waar je procenten tegenkomt - Hoe je procenten omrekent naar breuken en naar decimale getallen - Hoe je rekt met korting - Wat winst en verlies is - Hoe je een strookdiagram gebruikt	1. PW 2. 1 3. 90 minuten 4. - 5. Ja 6. Nee
1. Periode 4 2. E1 3. - 4. SE	Metten en meetkunde De kandidaat kent uit het subdomein Metten: gangbare maten voor lengte, oppervlakte, inhoud, gewicht, temperatuur, geld, tijd en geheugenomvang met voorvoegsels als kilo-, mega- en centi-; gangbare referentiematen; de structuur van en samenhang tussen maateenheden en de structuur van het metriek stelsel;	1. Bettermarks 2. H1 Meetkunde H7 Metten 3. Je leert: - Rechte hoeken, evenwijdige en loodrechte lijnen herkennen - Ruimtefiguren benoemen	1. PW 2. 1 3. 90 minuten 4. - 5. Ja

	en uit het subdomein Meetkunde: namen, schrijfwijze en betekenis van meetkundige figuren en symbolen; het begrip coördinaat. De kandidaat kan in het subdomein Meten: meetinstrumenten aflezen en (werk)tekeningen interpreteren, waaronder het aflezen van maten uit een (werk)tekening; een passende maateenheid kiezen in een situatie; rekenen met maten voor lengte, oppervlakte, inhoud en gewicht, temperatuur, tijd en geld, waaronder het omrekenen van maten; berekeningen van en met lengte, omtrek, oppervlakte en inhoud uitvoeren; en in het subdomein Meetkunde: situaties beschrijven met meetkundige termen; tweedimensionale representaties van driedimensionale objecten interpreteren (aanzichten, uitslagen, doorsneden); uit voorstellingen en beschrijvingen conclusies trekken over objecten en hun plaats in de ruimte; redeneren op basis van symmetrie.	- Hoe de uitslagen van verschillende ruimtefiguren eruitzien - Windrichtingen aflezen met een windroos - Wat lijn/spiegelsymmetrie is - Plaatsbepalen en standpunten herkennen - Wat eenheden zijn - Meetinstrumenten aflezen - Rekenen met referentiematen - Eenheden naar elkaar omrekenen - De omtrek, oppervlakte en inhoud van dingen berekenen - Verhaalsommen systematisch oplossen - Gewichten vergelijken - Met tijd rekenen	6. Nee
1. Periode 4 2. E1 3. - 4. SE	Verbanden De kandidaat kent: veel voorkomende diagrammen en grafieken; termen om het verloop van een grafiek te beschrijven; enkele termen die betrekking hebben op formules. De kandidaat kan: informatie uit tabellen, grafische voorstellingen en beschrijvingen analyseren en interpreteren; verschillende voorstellingsvormen van verbanden (tabel, grafiek, formule, beschrijving in tekst en beeld) met elkaar in verband brengen; gegevens verzamelen, ordenen en weergeven; patronen in getallenreeksen en (meetkundige) figuren beschrijven; tabellen, diagrammen en grafieken gebruiken bij het oplossen van problemen; formules lezen en gebruiken; rekenvaardigheden toepassen bij het oplossen van problemen waarin verbanden een rol spelen.	1. Bettermarks 2. H8 Informatieverwerking H9 Rekenvoorschriften 3. Je leert: - Het aflezen en bewerken van een strookdiagram, een staafdiagram, een cirkeldiagram, een grafiek of lijngrafiek - Het omzetten van een tabel in een geschikt beeldddiagram - Het maken en afmaken van getallenrijen - Het maken en gebruiken van woordformules - Het berekenen en gebruiken van het gemiddelde - Het aflezen en bewerken van een soort groei in een beeldddiagram - Het toepassen van en rekenen met vuistregels	1. PW 2. 1 3. 90 minuten 4. - 5. Ja 6. Nee

Als de leerling een cijfer lager dan 6 behaald, kan de leerling het schoolexamen opnieuw afleggen.
Het hoogste cijfer van het herexamen en het eerder afgelegde schoolexamen geldt als het definitieve eindcijfer.
Het herexamen wordt afgenomen in leerjaar 4.